

DISSERTATIO
DE ELEGIA.

Quam,

Conf. Ampl. Facult. Philos. Reg. Acad. Aboënsis,

PRÆSIDE

FRANCISCO M. FRANZEN,

Reg. Acad. Bibliothecario,

PRO GRADU

Publico examini modeste offert,

ABRAHAMUS MOLLERUS,

Stip. Reg. Viburgensis,

In Audit. Minori die 16 Jun. An. MDCCXCVIII,

Horis a. m. confuctis.

ABOÆ,

Typis FRENCKELLIANIS.

VIRO

Admodum Reverendo atque Præclarissimo

Magistro, Domino

JOHANNI LAGO,

Idensalmi eique annexarum Parœciarum,

Pielavesi & Kiuruvesi Pastori vigilantissimo,

nec non

Præposito Contractus adjacentis meritissimo,

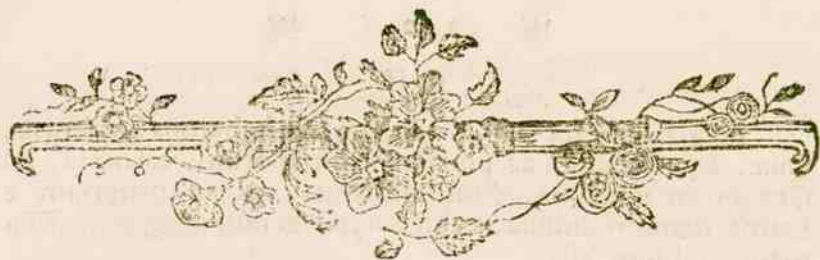
Fautori Propensissimo,

Hoc opusculum sacratum voluit, debuit

Admodum Reverendi nominis sui

Cultor devotissimus

ABRAHAMUS MOLLERUS.



§. I.

Ut plantæ ante Linnæum, sic carmina ante Aristotelem erant. Uterque non nisi leges, quas natura sequeretur, observavit: cum ille systema plantarum, hic artem poeticam conderet.

Ministra, non legislatrix, ingenii ars habenda est. Ipsum sibi leges ingenium poeticum tulit, quas deinde ars poetica collegit, & explicavit.

Recentiorum igitur carmina, quæ cum poematibus Græcis vel Latinis in eundem referri locum non bene possint, e poësi rejicere; inepti est veterum admiratoris.

Æque est stultum: ac si novum herbæ genus, hodie detectum, e systemate naturæ excludere velis.

Varia autem poëseos genera, quorum exempla a poëtis antiquis nobis translata sunt, ita definire, ut recentiorum carmina genere quidem cum illis convenire, specie autem differre ostendantur: vanam non esse operam, existimamus.

Cujus rei periculum, in Elegiæ genere definiendo, tacere audemus: perfecti aliquid, a hujusmodi dissertationibus non expectari, sperantes.

§. II.

Elegiæ antiquæ non nisi Latina fere habemus specimina. Quæ, an, similiter ac plurima Romanorum carmina, ad Græcorum exempla adumbrata sint, vel an propriam a Latina demum linguâ, velut Satyræ genus, acceperint formam; dubium est.

Paucissima quidem, quæ nobis restant, monumenta Elegiæ Græcæ, quales sunt, hymni bellici TYRTÆI, cum Latinis non nisi metri forma conveniunt: quæ sola hoc pœseos genus initio distinxisse videtur.

CALLIMACHUM tamen & PHILETAM, præcipuos inter Græcos Elegiæ Scriptores, se imitatum esse PROPERTIUS ipse fatetur: (a) hunc tamen illis excelluisse nobis probabile videtur, quando CALLIMACHI, ceterorumque vatum Alexandrinorum, e quorum numero etiam PHILETAS erat, affectatum dicendi genus, in ceteris eorum scriptis occurrens consideramus. (b)

TIBULLUS autem & OVIDIUS Græcorum imitationem non produnt. Ille non nisi naturam secutus est, animique sui affectus simpliciter expressit. Hic ingenio suo ductus, Phantasiæ indulgit, Iepideque & lascive ludit.

Quos

(a) Callimachi manes, & Coi sacra Philetæ
in vestrum quæso, me finite ire nemus, El. I. L. III. Etalibi.

(b) Vid. *Charaktere der vornehmsten Dichter aller Nationen*, Leipzig 1793 &c. Vol. 3. I St. p. 42. *Quamvis ingenio non valet, arte valet*: De Callimacho OVIDII est iudicium. QVINCTILIANO tamen teste (Inst. or. L. X. C. I.) CALLIMACHUS princeps erat Elegiæ Græcæ, secundas Philetas occupavit: unde judicare liceat: Elegiam Græcam admodum eximiæ non fuisse laudis.

Quos triumviros Elegia Græcos provocare QUINCTILIANUS (l. c.) dicit: quem esse æquum omnino litterarum Græcarum & Romanarum judicem, inter omnes convenit.

Illorum itaque opera exempla sunt, quæ antiquitas Elegiæ scriptoribus imitanda sistit. Quibus addas venustissima carmina SULPICIÆ, & quæ illa sequuntur: mollem spirantia amorem, ivavissimæque gratia perfusa.

§. III.

Imaginem igitur Elegiæ antiquæ si quæris, illam tibi OVIDIUS satis veram lepidamque pingit:

Venit odoratos Elegeia nexa capillos:

&, puto, pes illi longior alter erat.

Forma decens, vestis tenuissima, vultus amantis;
in pedibus vitium causa decoris erat. (c)

Tristium quidem libri huic descriptioni non satis conveniunt: illis tamen etiam est *vultus amantis*, quamvis lacrimis sparsus.

Mollitudo igitur affectus, *versibus impariter junctis* expressa, Elegiam distingvit: in amore pingendo maxime occupatam. Quare *petulantem* eam Poëtæ antiqui appellarunt.

Materiam ejus SCALIGER satis plene recenset. "Elegiæ est, inquit, commemoratio diei, a quo initium amandi factum est. Ejusdem laudatio, execratio, querela, expositio, preces, vota, gratulatio, exultatio, furti narratio, fletus, convivium, vitii aut flagitii obiectio,

A 2

ctio, recantatio, propriæ vitæ explicatio, sui cum rivali comparatio, comminatio, amicæ alterius propositio; januæ, janitori, ancillæ, matri, marito, tempestatibus, cœlo ipsi convivium; convivium Cupidini, Veneri, sibi ipsi; mortis & exilii exoptatio, amicæ absentis detestatio, desperatio & imprecationes." His tamen Deorum etiam & Heroum laudes, rusticæ vitæ imagines amœnas, vota de felicitate amicorum, cogitationes morales de fortunæ inconstantia, de hominum perversis studiis, de contemptu gloriæ & divitiarum, de vita felici, de virtute, de dulcedine otii innocentis, variisque rebus humanis, quæ animum movent, Elegia antiqua miscet. Nec Veneri tantum, sed Baccho etiam sacrificat. (Testis est TIBULLI Elegia VI. L. III.)

Omnibus tamen hisce ideis, in Elegiis veterum Poëtarum varie exhibitis, spiritum quasi semper amor afflavit. Quare de se ipsa, auctore OVIDIO, Elegia fatetur:

Sum levis; & mecum levis est mea cura Cupido. (d).

§. IV.

Nec mirum est Elegiam, cujus erat animum molli-ter movere, amoris præcipue, qui omnium pectora ferit, tela adhibuisse.

Mature in Græcia e funeribus, in quibus initio lamentata est, ad amores gemendos transierat. MIMNERMUS jam, celeberrimus poëta, qui septem sapientes antiquitate præcessit, jocos eroticis tristitiam ejus temperaverat.

(d) Amor. L. III. Eleg. I. v. 41.

(e) Plus in Amore valet Mimnermi versus Homero PROP.
L. I. Eleg. IX.

verat. (e). Nec tamen a seriis rebus illam plane desvefecit: insignis enim ejus Elegia *de vitæ humanæ miseria* commemoratur.

In Latio autem rebus amatoriiis eam totam fere fuisse occupatam: id cum ingeniis poetarum, qui Romæ illam excolebant, tum moribus & temporibus, in quibus illi verlabantur, debitum est.

Aversos nempe e re publica hominum animos, nec seriis affectibus motos, amor præcipue tenebat. Cujus igitur pictura plerisque erat gratissima. Quapropter poetæ, ipsi etiam voluptati indulgentes, cum cives Elegiæ vi, animos suaviter sollicitandi, delinire studerent; illam ad amores totam applicabant.

Atque erat morum magna licentia: nec erubescabant Laides versibus celebrare, rixasque amatorum in carmine, æque ac in theatro, publice spectandas sistere. Cui quidem rei, turpi omnino, affectus veritas, & naturæ ingenua pictura, gratissimam induebant speciem, artificij æque admirandam, ac morum doctori detestandam.

Nobis autem Elegiæ Latinæ, OVIDII præsertim, ea quoque re memorabiles sunt: quod morum Romanorum, Augusti jam tempore satis corruptorum, veras & vividas offerrant imagines.

§. V.

Plane diversa est amoris hodierna pictura: si minus ingenua & vera, at pudicior & innocentior, & phantasiæ vi quasi sublimior facta. Sensuali nempe veterum amoris, idealis quidam in poësi recentiorum succedit. Platonica plerumque est idea feminæ, pulcritudinis, gratiarum, virtutumque summa laude ornata, quam poeta hodie amat.

Illam vero aut cœlesti quasi nimbo indutam, in Elysi nemore, ut KLOPSTOCKIUS; aut floribus coronatam in ruris Arcadici remota solitudine, ut HÖLTYUS, quarit: imagine aërea & ipse tenerrime captus, & alios suavissime delectans.

Hujusmodi amoris descriptio, quamvis Phantasiæ præferim indulgere videatur, ad animum tamen etiam movendum maxime valet: (f) cum quisque fere in prima juventute idealis hujus amoris sensum expertus sit.

Desiderium igitur juvenis fervidi, amandam quærentis, in somniis cernentis, carminibusque appellantis, cum ad animum molliter efficiendum aptissimum sit: non est mirum amorem idealem, in Elegia recentiori, locum sensualis fere occupasse; cujus nempe picturam nudam nostri homines non bene ferant. Nec veri amoris, quamvis honesti, publicam celebrationem valde approbant. Non prodit, nisi nuptiali jam corona insignis, apud nos Amor: nec tamen deinde vel sponso vel marito convenit, amorum suorum testem facere totam civitatem. Hodierno igitur poetæ fere non nisi amoris platonici pictura restat. Cujus auctorem PETRARCHAM esse; illumque poetæ præsertim Germanos feliciter esse imitatos, nemo ignorat, qui poetæ ævi sequioris cognoscendæ operam dederit.

§. VI.

Sed Elegia recentior in sola amoris descriptione non stetit. Quamcumque rem, quæ humanam afficit animum, pathetica modulatione exprimere tentavit.

Mor-

(f) Exempla sunt *Die Künftige Geliebte*, KLOPSTOCKII Elegia, *Die Traumbilder*, HÖLTYI Odæ &c.

Mortem parentum, liberorum, amicorum, civium de patria bene meritum, deflevit. Infortunium vel singuli cujusdam hominis, vel patriæ, vel totius generis humani, tristi cecinit versu. Affectum animi grati, reconciliati, dolentis, gaudentis, commiserantis, desiderantis, timentis, sperantis, molliter expressit. Philosophicas denique cogitationes, ad humanas res pertinentes, pathetice exposuit.

In universum Poësi recentiori hoc est proprium: quod; philosophiæ mutuata auxilium, res, quas tractaret, latius amplexa sit. Quo facto, non sensibus modo & phantasiæ & animo, sed etiam intellectui & rationi placuit: sæpe autem, dum universali studeret effectui, eum extenuavit; nimisque subtilis & jejuna facta est.

Quod & in Elegiis recentiorum passim observare licet: in declamationes frigidas aberrantibus; a quibus vero Elegia, quæ non nisi animi affectum loquitur, plane abhorret. Cui vitio Gallici poetæ præsertim dediti sunt: quapropter illi, si poetridem vere patheticam DESHOULIERES exceperis, in Elegia nihil fere boni præstiterunt.

Anglis autem exempla generis Elegorum moralis excellentissima debemus. Quorum POPII carmen *in memoriam femine cujusdam infortunatæ*, atque præcipue GRAYI celebrem *Elegiam ad sepulchra rustica conscriptam*, nominasse sufficiat.

Omniū tamen elegiarum facile principem nostra conservat lingua. Carmen loquor Illustrissimi GYLLENBORGII de *miseria vitæ humanæ*: quod divinum appellarem, nisi esset humanissimum. Videtur autem esse planctus entis cujusdam superioris, sortem humanam commiserantis. Qui patheticus ejus character mox annuit, hoc poemā veram esse Elegiam, philosophici scilicet generis: quamvis nec ipse Auctor ejus, nec alii, quantum nos sci-

mus,

mus, eo nomine illud insigniverit. Quam appellationem promptius forte approbes, si exemplum Græcum, cujus mentionem jam fecimus, Elegiæ de eadem re a MIMNERMO conditæ, in mentem revocaveris.

Sed tentemus jam Elegiam accuratius definire.

§. VII.

Vaga omnino ejus fuit definitio: quum & magna Elegiæ antiquæ & recentioris esset differentia; & confundi cum carmine Lyrico ea facile posset.

Mœsti aliquid ad Elegiam pertinere vulgo habetur. Quod veteribus etiam sic visum est: quamvis exempla eorum sapissime etiam latum spirent affectum. *Miserabiles Elegos, flebilem Elegiam* HORATIUS & OVIDIUS dicunt. Sed docente illo,

*Versibus impariter junctis querimonia primum,
post etiam inclusa est voti sententia compos.* (g)

Lacrimæ omnino Elegiam maxime decere videntur, sed sunt etiam gaudii lacrimæ. Lætitia igitur ad flendum parata, non vero exsultans, atque dolor mollis, non furens, Elegiam occupant.

Quæ animi affectiones, cum non sint violentæ, quamvis in imo sentiantur pectore: diutius morari possunt; atque rebus, quæ eas moverunt considerandis foveri & augeri amant; nec inter se ita repugnant, ut non vel in unam commisceri, vel vices repente alternare possint.

Accuratissime ergo Elegiam definire nobis videmur, si eam dicimus esse *carmen pathetice descriptivum rei, vel tristic, vel lætæ, vel utriusque generis, quæ inum pectus serie, sed non violenter, molliter, nec fugitive movit.*

Prope

(g) Hor. De Art. Poët. v. 75.

Prope igitur ad *Lyricum* genus accedit; quia est pathetica. Differt autem ab *Oda* affectus moderatione, varietate & mora.

Pertinet quoque ad genus Poëseos *descriptivum*; occupatur enim in describenda & quasi sigillatim monstranda unaquaque parte rei, quæ animum affecit. Differt autem a poematibus didactice descriptivis: quia imagine singula animi affectum significare: & picturam cujusque rei patheticam exhibere studet.

§. VIII.

Ex hac igitur Elegiæ definitione efficitur: cum vehementiores animi perturbationes, tum sublimiores phantasiæ imagines, verbo, furorem illum poeticum, quem *Odam* spirare decet, Elegiæ non convenire.

Poëtam *Lyricum* divino quasi spiritu afflari dicimus; at Elegiacum summa distinguit *humanitas*. Homo sit, qui nihil humani a se alienum putet.

Illius animus mari similis est, sub procellæ turbine æstuanti: hujus vero affectus, fluctibus post ventos sedatos diu agitat, præclare aliquis adsimilavit.

Ergo etiam abruptum metri genus, quod *odæ* egregie convenit, Elegiæ evitandum est. Cujus vero sonus & motus omnis fini ejus, animum molliter afficiendi, adaptandus est: placidusque sit, & numerum musicum, quem *Mollem* (mollstamma) vocant, imitetur. Pendet vero hæc res non tam a metri structura, quam a junctura numeroque verborum. Minutiores tamen versus Elegiæ, minus quam *odæ*, convenire videntur. Longiorem quoque illam, quam hanc esse decet: moderatiore nempe animi affectu diutius durante, quam vehementi.

A levioribus autem *Odarum* generibus cum affectuum gravitate, tum longiori & variata eorum descriptione

ne Elegia differt. Illæ non nisi leviores animi motus venuste exprimunt, neque rem nisi fugitive attingunt. Hæc vero interius quasi & profundius ex animo, non violenter quidem, sed serie tamen moto, dicta sua haurit; atque in re, quæ animum movit, ab omni parte contemplanda immorans, eam variis pingit coloribus.

Terfam quidem, atque nitidam etiam ac elegantem, Elegiam esse decet; ab omni autem affectato ornatu, eruditionis cincinnis, epigrammatumque salibus, tota sua natura abhorret. Ejus nempe est, non ingenii lusu sensus titillare: sed affectuum vi intimos tenere pectoris humani recessus. *Il faut, que le coeur seul parle dans l'elegie*: BOILEAUIUS inquit: Elegiam unico designans versu.

Hæc de forma Elegiæ breviter dicta sint. De materia ejus jam antea monuimus. Quidquid pathetice describi potest, nec a homine alienum est, ad Elegiam pertinere putamus. Varia autem ejus genera definire, e varietate rerum humanarum, quas tractat, exorientia, brevitatatis ratio, nobis habenda, non sinit,

